Lieta Nr.C35106414

S P R I E D U M S

Latvijas Republikas vārdā

Siguldā, 2015.gada 30.janvārī

Siguldas tiesa

šādā sastāvā: tiesnese M. Andersone, rakstveida procesā izskatīja civillietu /pers. A/ maza apmēra prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu un

k o n s t a t ē j a

2014.gada 29.oktobrī /pers. A/ (turpmāk - prasītāja) vērsusies tiesā ar prasības pieteikumu maza apmēra prasībā pret /pers. B/ (turpmāk -atbildētājs), kā prasības priekšmetu norādot uzturlīdzekļu piedziņu bērnam.

Prasītāja norādījusi, ka 1997.gada 3.aprīlī dzimis pušu dēls /pers. C/. Laulība starp pusēm nav šķirta, bet atbildētājs ģimenē nedzīvo. Dēls dzīvo kopā ar prasītāju un atrodas viņas apgādībā. Atbildētājs nestrādā un par dēlu nerūpējas, uzturlīdzekļus labprātīgi nedod.

Pamatojoties uz Civillikuma 179.panta pirmo un otro daļu, lūdz piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai nepilngadīgā dēla /pers. C/, personas kods /personas kods/, uzturam 100 EUR mēnesī.

Lūdz lietu izskatīt rakstveida procesā.

2014.gada 4.novembrī saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{21}panta pirmo daļu atbildētājam uz viņa deklarēto dzīves vietu /adrese/, ierakstītā sūtījumā nosūtīts prasības pieteikums un paskaidrojuma veidlapa, nosakot termiņu rakstveida paskaidrojumu sniegšanai līdz 2014.gada 4.decembrim (lietas 14.lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{22}panta pirmās un otrās daļas nosacījumiem, tiesa puses rakstveidā ir informējusi par viņu procesuālajām tiesībām un pienākumiem, par tiesas sastāvu un noraidījuma pieteikšanas tiesībām.

Tiesas noteiktajā termiņā atbildētājs sniedzis paskaidrojumus norādot, ka prasību atzīst daļēji.

Norāda, ka ģimenē vairāk nedzīvo no 2014.gada maija. Kamēr dzīvojis ģimenē ir strādājis un savu iespēju robežās ģimeni uzturējis. Paskaidro, ka šobrīd nestrādā un tā kā pensiju saņems tikai decembrī, tad nevar norādīt uzturlīdzekļu summas apmēru, kuru varētu maksāt dēlam. Norāda, ka Siguldas tiesā ir ierosināta lieta Nr.C35107714, kur viņa pilngadīgā meita /pers. D/ lūdz tiesu piedzīt uzturlīdzekļus no atbildētāja viņas uzturam 100 euro apmērā. Lūdz tiesai abas lietas izskatīt kopā. Kā arī paskaidro, ka šobrīd dzīvo viens un strādā gadījuma darbus, tādēļ lūdz tiesai noteikt minimālu uzturlīdzekļu summu par labu prasītājai dēla uzturam (lietas 16. – 17.lapa).

Puses nav pieteikušas noraidījumu tiesnesim. Lietas izskatīšanu mutvārdu procesā puses nav lūgušas.

Civilprocesa likuma 250.^{25}panta pirmā daļa nosaka, ja puses nelūdz lietas iztiesāšanu tiesas sēdē vai tiesa neuzskata par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē, lietas par maza apmēra prasībām tiesa izskata rakstveida procesā, savlaicīgi paziņojot pusēm par datumu, kad sprieduma norakstu varēs saņemt tiesas kancelejā. Šis datums uzskatāms par pilna sprieduma sastādīšanas datumu.

Pie apstākļiem, kad puses nav lūgušas lietas iztiesāšanu tiesas sēdē, tiesa atzīst par iespējamu lietu izskatīt rakstveida procesā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{25}panta pirmo daļu, par lietas izskatīšanu rakstveida procesā un sprieduma pieejamības datumu, pusēm paziņots 2014.gada 8.decembrī (lietas21.lapa).

Motīvu daļa

Izvērtējusi rakstveida pierādījumus un apsvērusi prasības pieteikumā norādītos argumentus, tiesa atzīst, ka /pers. A/ prasība ir pamatota, līdz ar ko apmierināma.

Saskaņā ar Civillikuma 177.panta pirmo, otro, trešo un ceturto daļu vecākiem ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums rūpēties par bērnu, jo līdz pilngadības sasniegšanai bērns ir vecāku aizgādībā.

Rūpes par bērnu nozīmē bērnu uzturēt, tas ir, nodrošināt ēdienu, apģērbu, mājokli un veselības aprūpi, bērnu kopt, izglītot un audzināt, nodrošinot garīgo un fizisko attīstību, pēc iespējas ievērojot bērna individualitāti, spējas un intereses un sagatavot bērnu sabiedriski derīgam darbam.

No lietas materiāliem redzams, ka atbildētājs ir /pers. C/, dzimuša /datums/, tēvs, kas apstiprinās ar lietas materiāliem pievienoto dzimšanas apliecības /apliecības numurs/ kopiju (lietas 11.lapa).

No /Nosaukums/ pamatskolas 2014.gada 20.oktobra izziņas Nr.1 – 14/24 redzams, ka /pers. C/ mācās minētās skolas 9.klasē (lietas 10.lapa).

No laulības noslēgšanas apliecības kopijas redzams, ka puses laulību noslēgušas 1981.gada 20.novembrī (lietas 12.lapa).

No Krimuldas novada domes 2014.gada 14.oktobra izziņas Nr.5-13/1278 redzams, ka prasītāja strādā Krimuldas novada Lēdurgas pagasta tautsaimniecības nodaļā un pēc nodokļu nomaksas saņem algu 373,04 EUR apmērā (lietas 9.lapa).

No atbildētāja iesniegtajiem datiem par viņam reģistrētajiem ienākumiem par periodu no 2010.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 31.oktobrim, redzams, ka pēdējo atlīdzību par darbu atbildētājs saņēmis 2014.gada aprīlī (lietas 18.lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 96.panta piekto daļu pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse.

Tiesai nav pamata apšaubīt, ka pušu nepilngadīgais dēls atrodas mātes /pers. A/ aprūpē un uzraudzībā, jo minēto apstākli

atbildētājs nav apstrīdējis un atbildētāja pienākums ir piedalīties sava dēla uzturēšanā.

Civillikuma 179.panta pirmā daļa nosaka, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Strīdus par uzturlīdzekļiem bērnam izšķir tiesa.

Atbilstoši minētā panta otrajai daļai pienākums par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.panta pirmā daļa nosaka, ka bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina viņa pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 24.panta pirmā daļa nosaka, ka atbilstoši Civillikuma noteikumiem vecāku pienākums ir rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Katra vecāka pienākums ir dot bērnam minimālo uzturlīdzekļu apjomu neatkarīgi no viņa mantiskā stāvokļa.

Tādējādi, likumdevējs noteicis, ka bērnu uzturēšanas pienākums ir absolūts.

Prasītāja norādījusi, ka atbildētājs nestrādā un lūdz piedzīt no viņa dēla uzturam uzturlīdzekļus 100 EUR apmērā, pamatojoties uz Civillikuma 179.panta pirmo un otro daļu. Arī atbildētājs norādījis, ka strādā gadījumu darbus.

ANO Konvencijas par bērna tiesībām 3.panta 1.punkts nosaka, ka visām darbībām attiecībā uz bērnu neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts vai pašvaldību institūcijas, sabiedriskās organizācijas vai citas fiziskās un juridiskās personas, kā arī tiesas un citas tiesībaizsardzības iestādes, prioritāri ir jānodrošina bērna tiesības un intereses.

ANO Ģenerālās Asamblejas 1959.gada 20.novembrī pasludinātās Bērnu tiesību deklarācijas 2.princips paredz, ka bērnam ar likumu un citiem līdzekļiem jānodrošina īpaša aizsardzība, kā arī jārada iespējas un labvēlīgi apstākļi veselīgai un normālai fiziskai, intelektuālai, tikumiskai, garīgai un sociālai attīstībai brīvības un cieņas apstākļos. Galvenajam jābūt bērna interešu vislabākās nodrošināšanas apsvērumam.

Tiesa ņem vērā arī Satversmes tiesas 2005.gada 22.decembra spriedumā lietā Nr.2005-19-01 11.punktā noteikto, ka jebkurš lēmums, kas attiecas uz bērnu, jāpieņem tādā veidā, lai, cik vien tas iespējams, tiktu ievērotas bērna intereses un nodrošinātas viņa tiesības. Tās tiek skartas ne tikai tad, kad lēmums jāpieņem tieši attiecībā uz bērnu, bet arī tad, kad lēmums var būt tikai attiecināms uz bērnu vai var netieši skart bērnu. Arī tad, ja bērns nav lēmuma objekts, minētais prioritātes princips ir jāievēro, ja vien šis lēmums bērnu var skart. Jebkuras citas prioritātes atzīšana bez nopietna iemesla un attaisnojuma nav pieļaujama.

Civillikuma 179.panta piektā daļa nosaka, ka minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.

2013.gada 15.janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" 2.1. un 2.2.punkts nosaka minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru katram vecākam neatkarīgi no viņa mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt savam bērnam. Saskaņā ar šiem noteikumiem katra vecāka pienākums ir katru mēnesi nodrošināt savam bērnam minimālos uzturlīdzekļus - katram bērnam no viņa piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai – 25% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas un katram bērnam no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai – 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

No lietas materiālos esošajiem pierādījumiem redzams, ka nepilngadīgajam /pers. C/ dzimušam /datums/ir 17 gadi.

Saskaņā ar 2013.gada 27.augusta Ministru kabineta noteikumu Nr.665 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi", kas stājās spēkā 2014.gada 1.janvārī, 2.punktu minimālā mēneša darba alga normālā darba laika ietvaros ir 320 EUR.

Savukārt saskaņā ar 2014.gada 2.decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.734 par grozījumiem 2013.gada 27.augusta Ministru kabineta noteikumos Nr.665 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi", kas stājās spēkā 2015.gada 1.janvārī, 2.punktu minimālā mēneša darba alga normālā darba laika ietvaros ir 360 EUR.

Pamatojoties uz minēto, līdz 2014.gada 31.decembrim Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu summa bērniem pēc 7 gadu vecuma bija 96 EUR mēnesī katram bērnam, bet no 2015.gada 1.janvāra Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu summa bērniem pēc 7 gadu vecuma –108 EUR mēnesī katram bērnam.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2007.gada tiesu prakses apkopojumā par ģimenes tiesību normu piemērošanu norādīts, ka [..] tiesa nevar uzskatīt vecāku noslēgto vienošanos par tiesisku un apstiprināt izlīgumu par uzturlīdzekļu summu, kas ir mazāka par valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru [..]. Konkrētajā gadījumā tiesa nav tiesīga piedzīt uzturlīdzekļus prasītājas norādītajā 100 EUR apmērā, jo tie ir mazāki par Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu summu. Tādējādi, tiesa uzskata, ka netiek pārkāpts Civilprocesa likuma 192.pants par prasījuma robežu nepārsniegšanu, jo konkrētajā gadījumā tiek skartas bērna intereses, kas ir prioritāras.

Pamatojoties uz to, ka prasītājas lūgtais uzturlīdzekļu apmērs atbilst valstī noteiktajam minimālajam apmēram un ir pat mazāks par to, tiesa uzskata, ka nav tiesiskas nozīmes atbildētāja mantiskā stāvokļa izvērtējumam un no atbildētāja piedzenamais uzturlīdzekļu apmērs nepilngadīgā bērna uzturam nav saistāms un samērojams, ne ar atbildētāja, ne ar prasītājas mantisko stāvokli, ne ar bērna vajadzībām.

Tiesa atzīst, ka atbildētājam neatkarīgi no viņa mantiskā stāvokļa un spējām ir pienākums nodrošināt bērna uzturam līdzekļus valsts noteiktajā minimālajā apmērā.

Prasītāja lūgusi piedzīt uzturlīdzekļus bērna uzturam 100 EUR mēnesī.

Pamatojoties uz to, ka pieprasītais uzturlīdzekļu apmērs līdz 2014.gada 31.decembrim minimāli - tikai par 4 EUR pārsniedz noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru, tiesa uzskata, ka ir apmierināms prasītājas lūgums līdz 2014.gada 31.decembrim no atbildētāja pušu nepilngadīgā dēla /pers. C/ uzturam piedzīt uzturlīdzekļus 100 EUR apmērā.

Savukārt no 2015.gada 1.janvāra no atbildētāja par labu prasītājai līdz dēla /pers. C/ 18 gadu vecuma sasniegšanai – 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, kas uz šo brīdi ir 108 EUR.

Ievērojot, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2007.gada 29.augusta spriedumā lietā Nr. SKC-556 sniegto tulkojumu LR Satversmes 92.pantam un Civilprocesa likuma 1.pantam savstarpējā saistībā ar Civillikuma tiesību normām, kas izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām, Senāts atzinis, ka prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu bērna uzturam, tie piedzenami no brīža, kad celta prasība tiesā, jo ar prasības celšanas brīdi attiecīgā persona uzsāk savu ar likumu garantēto civilo tiesību aizsardzības realizāciju tiesā.

Pamatojoties uz minēto, tiesa atzīst, ka uzturlīdzekļi piedzenami no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas tiesā, t.i., no 2014.gada 29.oktobra, jo ar prasības celšanas dienu prasītāja uzsāk īstenot savu aizskarto interešu aizsardzību tiesā. Minētais

atbilst bērna interesēm un tiesu praksei (*sk.arī Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 27.janvāra spriedumu lietā Nr. SKC- 254*).

Tiesa atzīst, ka saskaņā ar Civillikuma 177.pantu uzturlīdzekļi piedzenami līdz bērna pilngadībai, t.i., kamēr bērns ir vecāku aizgādībā.

Novērtējusi lietas materiālus, ņemot vērā atbildētāja kā tēva pienākumu piedalīties bērna uzturēšanā, tiesa atzīst, ka no /pers. B/ dēla /pers. C/ uzturēšanai piedzenami ar 2013.gada 15.janvāra Ministru kabineta noteikumu Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" noteiktie minimālie uzturlīdzekļi (*apmērs, kuru katram vecākam, neatkarīgi no viņa spējām un mantas stāvokļa, ir pienākums nodrošināt katram savam bērnam*) no brīža, kad prasība celta tiesā, līdz bērna pilngadībai.

Tāpat tiesa atzīst, ka uzturlīdzekļi turpmāk nosakāmi procentuāli no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, jo tas ir bērna interesēs.

Prasītāja, sprieduma nekavējošu izpildi Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktajā kārtībā nav lūgusi, tādēļ šis jautājums spriedumā netiek lemts.

Vienlaicīgi tiesa izskaidro, ka Civilprocesa likuma 203.panta ceturtā daļa paredz, ja pēc tam, kad likumīgā spēkā stājies spriedums, ar kuru no atbildētāja piespriesti periodiski maksājumi (uzturlīdzekļi), mainās apstākļi, kas ietekmē maksājumu apmēra vai ilguma noteikšanu, katra puse ir tiesīga, iesniedzot jaunu prasību, prasīt maksājumu apmēra vai termiņa grozīšanu.

Civilprocesa likuma 33.pants nosaka, ka tiesas izdevumi ir valsts nodeva, kancelejas nodeva un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu prasītāja ir atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas prasībā par uzturlīdzekļu piedziņu. Savukārt Civilprocesa likuma 42.panta pirmā daļa paredz, ja prasītājs bijis atbrīvots no tiesas izdevumu samaksas, tie piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 35.panta pirmās daļas 3.punktu prasības summa prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu ir maksājamu kopsumma par vienu gadu. Maksājumu kopsumma par vienu gadu konkrētajā lietā ir 1280 EUR (100 EUR x 2 mēneši + 108 EUR x 10 mēneši).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta (a) apakšpunktu valsts nodeva līdz 2134 euro ir 15 procenti no prasības summas, bet ne mazāk par 71,14 euro. Tādējādi no atbildētāja valsts labā piedzenama valsts nodeva 192 EUR (15% no 1280).

Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punkts nosaka, ka ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu, izsniegšanu un tulkošanu saistītie izdevumi.

No lietas materiāliem – ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu aprēķina (lietas 3.lapa) redzams, ka ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu ir 7,75 EUR, kas piedzenami no atbildētāja valsts labā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.^{1}pantam atbildētājam nosakāms sprieduma labprātīgas izpildes termiņš tiesas izdevumu samaksai 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Vadoties no Civilprocesa likuma 8., 34., 35., 39., 42., 43, 93.pantiem, 96.panta piektās daļas, 97., 190., 193., 204.^{1}, 250.^{25}, 250.^{27} pantiem, tiesa

n o s p r i e d a

prasību apmierināt pilnībā.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers.A/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus dēla /pers. C/ dzimuša /datums/uzturēšanai līdz 2014.gada 31.decembrim 100 EUR (viens simts *euro*) mēnesī, bet no 2015.gada 1.janvāra 108 EUR (viens simts astoņi *euro*), bet ne mazāk kā 30% no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas līdz bērna pilngadībai, sākot no 2014.gada 29.oktobra.

Piedzīt no /pers.B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij valsts nodevu 192 EUR (viens simts deviņdesmit divi *euro*).

Samaksa veicama šādā kontā – saņēmējs Valsts kase NMR 90000050138, konts LV55TREL1060190911200, saņēmēja iestāde: Valsts kase BIC kods TRELLV22, mērķis – valsts nodeva civillietā Nr.C35106414.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7,75 EUR (septiņi *euro* 75 centi).

Samaksa veicama šādā kontā – saņēmējs: Tiesu administrācija NMR 90001672316, konts LV51TREL2190458019000, saņēmēja iestāde: Valsts kase BIC kods TRELLV22, iemaksas mērķis - ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā Nr.C35106414.

Noteikt /pers. B/ sprieduma labprātīgas izpildes termiņu valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksai 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Tiesas izdevumu samaksu apliecinoši dokumenti iesniedzami Siguldas tiesas kancelejā sprieduma labprātīgai izpildei noteiktajā 10 dienu termiņā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Rīgas apgabaltiesā 20 dienu laikā, apelācijas sūdzību iesniedzot Siguldas tiesā.

Tiesnese M. Andersone